
Phá giá tiền tệ

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Viễn ảnh của nền kinh tế Hoa Kỳ hiện nay không mấy gì sáng sủa. Nạn thất nghiệp vẫn còn trầm trọng đứng ở mức 9.6%. Tuy nhiên nếu kể cả những người quá chán nản không đi kiếm việc nữa và nhiều người phải làm bán thời gian vì không đủ việc, tỷ lệ chung về thất nghiệp đã lên đến con số kinh hoàng là 17%! Những chương trình kích thích kinh tế của chính quyền Obama với 800 tỷ Mỹ Kim, như muối bỏ biển, không đi đến đâu vì quá ít ỏi, không thấy kích thích gì được nhiều hơn!

Tệ hại hơn là với những chống đối của phe bảo thủ Cộng Hòa, cho rằng mức thâm lạm ngân quỹ chính phủ đã quá cao, lên tới hơn 1 trillion làm mức nợ quốc gia quá nhiều, làm chính quyền Obama bó tay không thể đưa thêm những chương trình kích thích kinh tế gia tăng khác. Thiếu những thúc đẩy kinh tế này, nguy hiểm về giảm phát deflation đã gia tăng nhiều. Đây là tình trạng đã xảy ra 70 năm về trước của thời Depression, khi mọi sự chỉ có xuống giá, không ai mua bán, đầu tư và đi vào vòng lẩn quẩn, càng xuống giá, không ai mua bán vì tương lai giá sẽ hạ hơn. Không người mua bán, sản xuất sẽ ngừng lại, thất nghiệp càng leo thang. Thất nghiệp nhiều, dân không có tiền lại không mua bán gì nữa, chỉ lo thủ cho chặt. Kết quả kinh tế ngưng trệ hết vì vòng lẩn quẩn này sẽ kéo dài và càng lúc càng nặng thêm.

Những con số gần đây nhất về chỉ số tiêu thụ CPI (consumer price index) cho thấy chiều hướng giảm phát deflation nguy hiểm hơn. Vì hồi tháng 5 và tháng 6, CPI đã đi xuống 0.2% và 0.1%, lên lại 0.3% tháng 7 và tháng 8. Tháng 9 vừa qua, CPI chỉ là 0.1%. Mức CPI như vậy quá thấp trong những tháng qua so với mức CPI cần phải ở mức 2%

cho một năm để giữ cho kinh tế chạy đều đặn. Ngân Hàng Trung Ương Federal Reserve Bank đã lo lắng về nguy hiểm của giảm phát deflation có thể đến với nền kinh tế Hoa Kỳ. Vì ngoài kinh nghiệm lịch sử của thời kỳ Depression thập niên 30's, gần đây còn có tình trạng của nước Nhật cũng đã rơi vào tình trạng giảm phát làm suy yếu kinh tế của Nhật hàng gần 20 năm nay. Đây là lý do tại sao Trung Hoa tháng vừa qua đã qua mặt được Nhật, chiếm lấy ngôi vị cường quốc kinh tế hạng nhì chỉ sau Hoa Kỳ.

Điều lo ngại nhất của ngân Hàng Trung Ương là Hoa Kỳ có thể đi theo chân Nhật Bản vì lý do của suy yếu kinh tế hiện tại bắt đầu do sự sụp đổ của thị trường địa ốc, y hệt như Nhật hồi cuối thập niên 80's. Thị trường chứng khoán và địa ốc của Nhật lúc đó là quả bóng căng phồng và bể tan, đưa đến tình trạng giảm phát kéo dài hàng 20 năm. Cho đến bây giờ, chỉ số chứng khoán Nikkei của Nhật cũng chỉ bằng 1/4 của năm 1989. Giá nhà bây giờ cũng là một nửa của thời đó! Trong khi đó mức nợ của chính phủ Nhật là 200% của mức tổng sản lượng quốc gia GDP, đây là con số cao nhất trong các quốc gia trên thế giới. Nhiều nhà phân tích đã cho rằng Nhật có thể tuyên bố vỡ nợ trong khoảng vài năm nữa vì kinh tế càng suy sụp thêm! Đây là sự nhục nhã và cay đắng cho Nhật nhất là khi thấy Trung Hoa tiếp tục phát triển và bỏ xa Nhật hiện nay!

Bài học của thời Depression và kinh nghiệm của Nhật đã làm Ngân hàng Trung Ương với Ben Bernanke là chủ tịch nhất quyết không để tình trạng giảm phát deflation xảy ra vì một khi đã rơi vào móng vuốt của deflation, rất khó thoát ra nổi như Nhật đã vùng vẫy, làm đủ thứ kích thích, nhưng chỉ nửa vời và sai lầm nhiều nên không thoát ra được. Như chính phủ Nhật tung tiền cho xây cất đường xá cầu cống, nhưng toàn là những cây cầu ở

vùng hẻo lánh ít dân cư, bridge to nowhere, vô ích phí phạm, không được việc gì! Đây cũng là bài học cho chính quyền Obama, vì những chương trình kích thích kinh tế đưa ra cũng đã bị chỉ trích tới bởi là không thực tiễn hay không có hiệu quả gì, trái ngược với thời của Tổng Thống Roosevelt, đã dùng những chương trình kích thích New Deal hiệu quả để cứu vãn nền kinh tế của Hoa Kỳ 70 năm trước đây.

Vì thế trọng trách của Ngân Hàng Trung Ương và của Ben Bernanke lại càng nặng nề hơn. Một khi những chương trình của chính quyền Obama gọi là fiscal policy không làm được việc, chỉ còn Ngân Hàng Trung Ương độc lập và toàn quyền trên mọi vấn đề liên quan đến tiền tệ đưa ra những chính sách về tiền tệ gọi là monetary policy, mới có hy vọng may ra giải quyết được vấn đề cho kinh tế Hoa Kỳ.

Vũ khí chính của Ngân Hàng Trung Ương là việc xác định lãi suất. Khi muốn kích thích kinh tế, Ngân Hàng Federal Reserve bank này cho lãi suất hạ thấp, các xí nghiệp hay người dân đi vay dễ dàng với tiền lãi hạ, sẽ đi vay để làm ăn và khuếch trương thêm, tạo ra phản ứng dây chuyền làm kinh tế gia tăng. Ngược lại khi lạm phát cao, Ngân Hàng Trung Ương cho tăng lãi suất lên, kinh tế sẽ chạy chậm lại. Từ năm 2008, với cuộc Đại Suy Thoái Great Recession, Ngân Hàng Trung Ương đã cho lãi suất xuống ở mức gần zero, không còn gì, như chúng ta thấy để tiền trong nhà băng, không còn chút tiền lãi nào vì lãi suất coi như là số không!

Nhưng dù cho lãi suất hơn hai năm nay ở mức zero, kinh tế vẫn không khá, Federal Reserve coi như gần hết đạn bắn, chỉ còn cách in thêm tiền, phá giá đồng Mỹ Kim, gọi một cách văn hoa là quantitative easing, làm để dàng số lượng lưu hành tiền tệ. Có nghĩa là in tiền ra vô tội vạ để phá giá đồng bạc! Vì Ngân Hàng Trung Ương có toàn quyền muốn

in ra bao nhiêu tiền cũng được, với thời đại mới, chỉ cần gõ vào computer, đặt ra mức tiền Ngân Hàng dự trữ là bao nhiêu, thêm 500 tỷ hay một ngàn tỷ Mỹ Kim, là tự nhiên có số tiền đó, không cần phải đi in làm gì!

Trong hai năm nay, Federal Reserve Bank đã tăng mức balance lên 1.7 trillion, tức in thêm tiền lưu hành là 1700 tỷ Mỹ Kim, bằng cách mua các trái phiếu nhà cửa gọi là mortgage-backed bonds của các cơ quan Fannie Mae, Freddie Mac, cũng như mua công khố phiếu Treasury bonds. Nhưng mức in tiền này vẫn chưa đủ để làm kinh tế đứng vững, Ben Bernanke trong mấy ngày vừa qua đã nói đến làm thêm một cuộc Quantitative Easing thứ nhì gọi là QE 2, tức in thêm tiền nữa. Lần này sẽ làm vào đầu tháng 11, lúc họp định kỳ các thống đốc ngân hàng để hoạch định đường lối. Mức in tiền này nhiều phần sẽ từ 500 tỷ đến 1000 tỷ Mỹ Kim nữa, bằng cách mua Treasury bonds và làm hạ thấp lãi suất của các trái phiếu dài hạn xuống thấp nữa. Hiện nay mức lãi suất của Treasury bonds cho 10 năm đã thấp ở mức 2.5%, nhưng nếu Ngân Hàng Trung Ương làm trò này sẽ buộc lại xuất dài hạn xuống ở mức tối thiểu không còn gì để kích thích kinh tế hơn.

Lý do là khi đó tiền Mỹ Kim sẽ mất giá trị vì in tiền ra quá nhiều, làm cho mức lạm phát tăng lên. Các xí nghiệp và người dân thấy giữ tiền càng ngày càng mất giá đi sẽ hoặc đầu tư hoặc tiêu thụ nhiều hơn, nhờ đó kích thích được kinh tế và chống lại đe dọa của giảm phát deflation. Chủ tịch Federal Reserve Bank Ben Bernanke là người đã chủ trương trong một diễn văn trước đây là để chống lại giảm phát deflation, nếu cần Ngân Hàng Trung Ương sẽ đi trực thăng rải tiền từ trên trời xuống đất để dân chúng lượm tiền đem đi xài! Có nghĩa Bernanke không bao giờ chấp nhận deflation và sẽ làm đủ cách, đủ trò, kể cả những việc làm khó

tin, ngoài qui ước nhất. Vì thế Bernanke còn có tên hiệu là Helicopter Ben, sẵn sàng tung tiền ra, phá giá đồng bạc để chống lại deflation!

Với chủ trương in tiền để phá giá đồng Mỹ Kim, hiện nay tiền Mỹ Kim đã mất giá thê thảm so với các tiền tệ khác. Tiền Euro hồi đầu năm mất giá nhiều vì khủng hoảng tại các xứ Hy Lạp, Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Aù Nhĩ Lan bây giờ đã lên cao so với Mỹ Kim, một euro ăn 1.4 Mỹ Kim. So với tiền yen, Mỹ Kim mất giá xuống thấp kể từ 15 năm nay, một Mỹ Kim ăn 81 yen. Tiền Canada và Uùc trước kia bị khinh bỉ, bây giờ đã ngang bằng Mỹ Kim, một dollar của Canada hay Uùc bằng 1 Mỹ Kim. Ngoại trừ tiền quan của Tàu, vì chính quyền cộng sản Trung Hoa thao túng thị trường trao đổi tiền tệ để giữ tiền quan không thay đổi so với Mỹ Kim, nói chung ra tiền Mỹ Kim mất giá trên toàn cầu so với các tiền tệ các xứ khác.

Điều này đưa đến một hậu quả là các quốc gia có tiền tệ lên giá quá nhiều so với Mỹ Kim bị thiệt hại nặng. Lý do là vì tiền tệ lên giá, đồ xuất cảng sang Hoa Kỳ sẽ khó bán hơn do giá bán phải tăng lên để bù lại với chuyện tiền Mỹ Kim mất giá. Các quốc gia như Nhật, Brazil, Đại Hàn, Đài Loan, Do Thái... cũng đã phải chạy đua theo để phá giá tiền tệ của chính mình hầu đỡ bị thiệt hại trong vấn đề mậu dịch. Đây là một cuộc chạy đua để phá giá tiền tệ trên toàn cầu, hay nói cách khác cuộc chiến tranh về tiền tệ đã mở màn, khi Ngân Hàng Trung Ương Hoa Kỳ quyết định in thêm tiền, quantitative easing, để chống giảm phát deflation, làm các quốc gia khác bắt buộc phải chạy theo. Trong khi đó đối tượng quan trọng nhất của Hoa Kỳ là Trung Hoa tiếp tục giữ tiền quan hay còn gọi là renminbi, dính liền với tiền Mỹ Kim, không cho thay đổi để tiếp tục xuất cảng hàng hóa sang Hoa Kỳ. Chính quyền Obama đe dọa sẽ liệt kê Trung Hoa là lũng đoạn tiền tệ,

currency manipulator, để quốc hội Hoa Kỳ có thể đánh thuế quan nặng trên hàng hóa của Tàu. Tuy chưa làm ngay, để trì hoãn lại vài tháng xem Tàu có tiếp tục hung hăng không chịu cho tăng giá trị tiền quan hay không, đây là bước khởi đầu cho cuộc chiến tiền tệ hoán chuyển thành chiến tranh mậu dịch. Vì khi Hoa Kỳ cho đánh thuế nặng trên đồ nhập cảng từ Trung Hoa, xứ này sẽ trả đũa lại và cuộc chiến mậu dịch sẽ leo thang gây ra phản ứng dây chuyền trên cả toàn cầu, tái diễn lại lịch sử của thời Depression.

Đây là con đường dù biết trước những diễn tiến và hậu quả, Hoa Kỳ và các quốc gia khác trên toàn cầu sẽ bắt buộc phải đi theo không cưỡng lại được. Nhất là khi Hoa Kỳ càng lúc càng có triển vọng để đi vào suy thoái trở lại và khủng hoảng kinh tế nặng hơn dù cho Ngân Hàng Trung Ương có in thêm tiền phá giá đồng bạc đến đâu đi nữa. Lý do là với kỳ bầu cử Quốc Hội sắp đến, nhiều phần đảng Cộng Hòa sẽ thắng thế tại Hạ Viện và có thể cả Thượng Viện, đưa đến tình trạng gridlock, kẹt cứng ngắc giữa hai ngành hành pháp và lập pháp, không còn làm được việc gì. Chính quyền Obama nhiều phần sẽ bị bó tay ngồi chơi xơi nước, hoàn toàn bất lực, không còn giải quyết được những khó khăn về kinh tế ngày một nặng nề hơn.

Ngoài ra cuộc khủng hoảng về địa ốc lại bắt đầu nổ bùng hơn nữa với chuyện các ngân hàng lấy lại nhà của các người dân mất nhà, đã làm bậy bạ về giấy tờ và phải ngưng lại việc foreclose khắp nơi. Tình trạng này sẽ làm việc mua bán nhà cửa chết cứng vì không còn ai dám mua bán nữa! Địa ốc chưa khá nay sẽ còn thê thảm hơn và dẫn dắt nền kinh tế rơi vào vực thẳm trở lại. Như thế giải pháp kích thích kinh tế bằng cách cho in tiền vô tội vạ và phá giá đồng Mỹ Kim của Ben Bernanke của Federal Reserve có thể sẽ không đi đến đâu và còn đem lại nhiều hậu quả bất

ngờ không tính trước được và chỉ tai hại hơn.

Tóm lại nền kinh tế Hoa Kỳ vẫn chưa thấy được ánh sáng ở cuối đường hầm. Chính quyền Obama đã tỏ ra bất lực không kích thích nổi kinh tế, sau vụ bầu cử tháng 11 này sẽ còn bất lực hơn và chỉ còn ngồi làm vì thêm hai năm nữa, không làm được việc gì. Chính sách tung tiền vô tội vạ phá giá tiền tệ của Ngân Hàng Trung Ương là những hành động gần như tuyệt vọng và có thể đem lại những hậu quả kinh khủng không thể lường trước được. Con đường dẫn đến Depression của lịch sử như thế đang tái diễn và có lẽ cũng không thể làm gì khác hơn để tránh khỏi kiếp nạn của toàn cầu này.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

www.nguyendinhphung.com